

Dr TADEUSZ JAKUSZEWSKI

Doktor Tadeusz Jakuszewski zmarł 8 listopada 1993 r. w Krakowie.

Tadeusz Jakuszewski urodził się 5 lipca 1923 r. we wsi Bór w powiecie zdołbunowskim na Wołyniu. Wojna pozbawiła go młodości przerywając formalne pobieranie nauki po dwóch klasach szkoły średniej w Ostrogu. Pragnąc podjąć pracę w czasie wojny sfalszował swój wiek, dodając sobie 3 lata. Ten nieprawdziwy rok urodzenia (1920) pozostał w dokumentach po ewakuacji na Ziemię Odzyskane w 1945 r. i nadal pokutuje w jego aktach.

W 1946 r. podjął pracę w Nadl. Nakielno jako gajowy, odbywając równocześnie kurs gajowych w Warcinie. Dwa lata później ukończył kurs leśniczych w Darnicy Słupskiej, a w 1951 r., 3-miesięczny kurs nadleśniczych we Wrocławiu. Wówczas został skierowany do pracy w OZLP Białostok w charakterze referendarza Regionu LP Białowieża, gdzie pracował do 1960 r., awansując do funkcji starszego inspektora Sekcji Technicznej w Zespole

Nadleśnictw Białowieża. W tym czasie zaocznie zdał egzamin dojrzałości w Technikum Leśnym w Białowieży i egzamin inżyniera leśnika (1957 r. na SGGW w Warszawie).

W 1960 r. Tadeusza Jakuszewskiego zwerbował do pracy w ówczesnym Zakładzie Dendrologii i Pomologii PAN prof. Zdzisław Wilusz, który natknął się na niego w Puszczy Białowieskiej, przy dokonywaniu wyboru drzew doborowych. Przechodząc z administracji Lasów Państwowych do pracy w Polskiej Akademii Nauk Tadeusz Jakuszewski wnosił duże doświadczenie terenowe. Przez 13 lat zatrudniony, przy zakładaniu plantacji nasiennej i przy innych doświadczeniach terenowych. W 1973 r. przeniósł się do Krakowa,

wracając do pracy w administracji leśnej. Pracował tam jako specjalista, a potem starszy specjalista do spraw zagospodarowania lasu w Wydziale Zagospodarowania Lasu, trudniąc się głównie nadzorem przy zakładaniu plantacji nasiennych.

Był urodzonym terenowcem. Doskonale orientował się w lesie, znał las i kochał. Można było na nim zawsze polegać. Czego się podjął, to do końca wykonał: sumiennie, dokładnie, bezbłędnie. Do dziś w Instytucie Dendrologii w Kórniku korzystamy z jego wpisów w dokumentacji doświadczeń, drzew czy populacji. Równym, kaligraficznym, czytelnym pismem odnotowywał wszystko co było ważne. Jego zapiski są zawsze wiarygodne.

Tadeusz Jakuszewski był samoukiem. Nic w życiu nie przychodziło mu łatwo. Wszystko co osiągnął było owocem jego upartej, sumiennej, dokładnej pracy. Zaoczną maturę i stopień inżynierski uzupełniał dalszym kształcaniem. Po podjęciu pracy w Zakładzie Dendrologii i Pomologii PAN, w pierwszym okresie znalazł się w stacji badawczej w Turwi i tam pod kierunkiem prof. Zdzisława Wilusza wykonał pracę nad wpływem pasów zadrzewień na prędkość wiatrów i wilgotność środowiska rolnego. Praca ta stała się podstawą uzyskanego zaocznie na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu stopnia magistra. Później, już po przejściu do Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Krakowie, wykorzystując wyniki prac nad genetyczną charakterystyką brzozy karelskiej, wykonanych jeszcze w Kórniku, Tadeusz Jakuszewski uzyskał stopień doktora nauk leśnych na Wydziale Leśnym Akademii Rolniczej w Krakowie. Jego dorobek naukowy obejmuje kilkanaście prac opublikowanych w różnych periodykach (patrz niżej). Jak na samouka i terenowca jest to dorobek pokaźny.

Wojna wycisnęła ogromne piętno na życiu Tadeusza Jakuszewskiego. Gdy przy ogniskowych spotkaniach śpiewamy "o rycerstwie znad kresowych stanic", właśnie On przychodzi mi na myśl. Jako młody człowiek był świadkiem okrutnej doli Polaków na Wołyniu: masowego ludobójstwa dokonywanego na ludności polskiej przez Ukraińców. Widział wyrzynanie, torturowanie, palenie żywcem kobiet i dzieci. Stracił wielu bliskich. Wraz z innymi uczestniczył w tworzeniu ośrodków polskiego oporu przed zagładą ze strony ukraińskich band. Walczył w Ostrogu, nad Horyniem, w powiecie zdołbunowskim. Tam, pod duchowym i militarnym dowództwem Ojca Remigiusza Kranca, benedyktyna, zgromadzoną w murach średniowiecznego zamczyska ludność cywilną, chroniła garstka obrońców tej kresowej stolicy. Tadeusz Jakuszewski był jednym z nich. Przypomina to obronę Kudaku, czy sienkiewiczowskiego Zbaraża. Tymczasem wcale nie takie to odległe czasy. Namawiałem Go wielokrotnie by spisał to, co pamięta, by zostawił potomnym świadectwo naocznego świadka. Historia PRL, jak i niestety dzisiejsza, unika tematu rzezi ukraińskich na Wołyniu. Ciągle brak dokumentalnego opracowania o tym ludobójstwie. Były to jednak dla Tadeusza Jakuszewskiego zbyt bolesne wspomnienia by do nich wracać.

W ostatnim numerze "Szczerbca" (październik 1993 nr 10/24) Feliks Budzisz w artykule o wołyńskich samoobronach pisze: "Od tamtych tragicznych wołyńskich, kresowych wydarzeń mija 50 lat, pół wieku, a wiele osób, które przeżyły tamten terror i widziały śmierć swoich bliskich, dotychczas nie może odzyskać psychicznej równowagi. Cierniem tkwią w ich pamięci dantejskie sceny mordów i trapią koszmarne sny. Gdy próbują wrócić pamięcią do tamtych zdarzeń, nerwy odmawiają posłuszeństwa, żal dławi w gardle, oczy zachodzą łzami. I tak już będzie do końca ich życia". Takim był Tadeusz Jakuszewski, do śmierci. Wieczne odpoczywanie racz Mu dać Panie!

Publikacje naukowe dr. Tadeusza Jakuszewskiego

1. Białobok S., Giertych M., Jakuszewski T., Przybylski T., Młynarczyk B., Wilusz Z. 1964. A report on the studies in the field of forest genetics. *Arboretum Kórnickie* 9: 289–292.
2. Białobok S., Giertych M., Jakuszewski T., Przybylski T. 1966. A report on the studies in the field of forest genetics 1964/65. *Arboretum Kórnickie* 11, 267–271.
3. Giertych M., Jakuszewski T., Młynarczyk B., Przybylski T., Wilusz Z. 1964. Rozwój metodyki wyboru drzew doborowych. *Arboretum Kórnickie* 9: 283–287.
4. Jakuszewski T. 1961. Próba zagospodarowania zadrzewień. *Las Polski* 35 (19): 1–2.
5. Jakuszewski T. 1962. Zadrzewienia śródpolne. *Przyp. Roln.* 18: 8.
6. Jakuszewski T. 1962. Drabina do zbierania nasion z drzew stojących. *Las Polski* 36 (20): 18–19.
7. Jakuszewski T. 1963. Plantacje nasienne. *Las Polski* 37 (6): 9–11.
8. Jakuszewski T. 1963. Plantacje nasienne. *Las Polski* 37 (7): 7–8.
9. Jakuszewski T. 1966. Stanowisko brzozy czeczotowej w Gorcach. *Las Polski* 40 (15): 15–16, 26–27.
10. Jakuszewski T. 1967. The effect of shelterbelts on the characteristics of some microclimatic factors in adjoining fields. *Ekol. Pol. A* 15 (6): 115–138.
11. Jakuszewski T. 1967. Recenzja pracy A.S. Jabłokowa pt. “Lesosemennoje Chozjajstwo” *Sylwan* 111 (11): 83–84.
12. Jakuszewski T. 1968. *Picea abies* forma *deflexa* Tyszk. na terenie Nadleśnictwa Suwałki. *Sylwan* 112 (1): 83–84.
13. Jakuszewski T. 1970. Nowe stanowisko brzozy czeczotowatej – *Betula verrucosa* Ehrh. *var. carelica* K. Merklin w Beskidzie Sądeckim. *Roczn. Sekc. Dendr. PTB.* 24: 31–33.
14. Jakuszewski T. 1973. Topola w zadrzewieniach kraju. W Białobok S. (red.) *Topole Populus L. Nasze Drzewa Leśne* 12: 463–470. PWN Poznań.
15. Jakuszewski T. 1973. Badania zmienności i dziedziczności populacji brzozy karelskiej z Gorców. *Arboretum Kórnickie* 18: 35–81.
16. Miler Z., Jakuszewski T. 1967. Niektóre własności techniczne drewna brzozy czeczotowatej z Gorców, *Sylwan* 111 (2): 51–56.
17. Wilusz Z., Jakuszewski T. 1961. Próba charakterystyki krain przyrodniczo-leśnych. *Las Polski* 35 (5): 8–10.
18. Wilusz Z., Jakuszewski T. 1961. Rezultaty pracy z zakresu wyboru “drzew doborowych” do 1960 r. *Arboretum Kórnickie* 6: 289–296.

Maciej Giertych